

České lidové pověry a pranostiky o ženách a z porodnictví

MUDr. Cyril Gala

Vydal B. Turek, Pardubice, 1940

Pranostiky a pověry o těhotenství

1. Těhotná nemá podlézat šňůru na prádlo, aby dítě nemělo omotaný pupečník kolem krčku.
2. Když se těhotná lekne a sáhne si na některou část svého těla, děcko bude mít tamtéž znamení.
3. Podívá-li se těhotná do ohně, bude mít děcko ohňové skvrny.
4. Hoří-li někde a sáhne-li si při tom těhotná žena na některé místo (když z nenadání oheň uviděla a při tom se některé části svého těla dotkla) na svém těle, bude mít její děcko tamtéž oheň.
5. Když těhotná žena nosí horké hrnce na břicho, bude mít přirostlé lůžko.
6. Žádný jiný pohyb v těhotenství nenahradí vytírání podlahy. Jedině tím se zabrání, aby lůžko nebylo přirostlé.
7. Má-li těhotná žena na něco chuť a nedostane-li to, bude mít dítě na těle mateřské znamení tvaru tohoto předmětu.
8. Když má těhotná mnoho skvrn ve tváři, bude to děvče.
9. Má-li těhotná v obličejí hnědé skvrny, bude mít dceru, která ubírá matce krásu. Nemá-li skvrny, bude mít syna.
10. Když v těhotenství bolí zuby, bude to děvče, když pálí žába, bude to hoch.
11. Bolí-li těhotnou stolička, bude to holčička, bolí-li řezáky nebo špičáky, bude to chlapeček.
12. Má-li těhotná břicho do předu špičaté, bude mít dceru – pyšní se. Je-li břicho pěkně kulaté, bude mít hochu.
13. Kope-li dítě hodně, bude to holka.
14. Když jí těhotná mnoho chleba, bude mít dítě velkou hlavičku.
15. Pohlaví dítěte se přesně určí pomocí prstenu, přivázaného na nitce. Konec nitky drží těhotná klidně a čeká, až se prsten začne sám pohybovat. Kývá-li se, bude mít chlapce, otáčí-li se, bude to děvče.
16. Nedělka nesmí chodit v létě na pole když má býti bouře, jinak do ní sjede blesk.

Pranostiky a pověry o porodu

1. Podvází-li se palce rodiče, nevykrvácí.

2. Rodička snadněji a rychleji rodí, napije-li se svěcené vody.
3. Při dlouhotrvajícím porodu má rodička vypít vodu, v níž bylo uvařeno vejce na tvrdo a též roztlučený prášek ze skořápek.
4. Porod postupuje rychleji, přijde-li sousedka.
5. Porod snadněji probíhá, vymaže-li se pochva omastkem (sádlo, máslo).
6. Když porod dlouho trvá, třeba otevřít všechny zámky u skříní, tak se otevře cesta pro plod.
7. Trvá-li porod dlouho, mají se rozvázati všechny uzle, aby se porod uspíšil.
8. Rodička po porodu nesmí usnout, aby děcko nezemřelo.
9. Má-li děcko nějakou tělesnou vadu, je to tím, že se rodička něčeho lekla, nebo že se shlédla.
10. Trvá-li porod dlouho, bude to děvče.

Pranostiky a pověry o lůžku

1. Otrou-li se novorozenci oči lůžkem, bude dobře vidět.
2. Mateřské znamení třeba otírat lůžkem od prvorodičky, aby se ztratilo.
3. Lišej se ztratí, potře-li se chorobné místo na kůži čerstvým lůžkem. Těhotenské skvrny se ztratí, potře-li si rodička obličej porozeným lůžkem.
4. Zakopeme-li lůžko ke stromu, který má červená jablka, má dítě červená líčka.
5. Je-li velké lůžko, bude dítě mít pohodlný život.
6. Usušené lůžko prvorodičky napomáhá proti padoucnici.
7. Svobodná matka má mít při porodu sáček s kuchyňskou solí, zavěšený kolem krku. Když se kousek lůžka a pupeční šňůry po odpadnutí usuší a rozemele na prášek a tento se smíchá se solí ze sáčku a dá se vypít s tekutinou otci dítěte, nebude pak chodit za jinou ženou a bude mít dítě rád.

Pranostiky a pověry o pupečníku

1. Pupeční šňůru nutno schovat, přináší dítěti štěstí.
2. Pupeční šňůra se má schovat do krabičky a každých sedm let prohlížet. Podle začáteční písmeny, kterou vytvoří, lze určit, co z dítěte bude.
3. Dá-li se nad pupeční pahýl švestka, lépe odpadne.
4. Přehodí-li si šestileté dítě přes hlavu pupečník, který byl od jeho porodu schován, bude mít rovné zuby.
5. Pověsí-li se zbytek pupečníku na vysoký strom, dosáhne děcko v dospělosti vysokých hodností.
6. Schová-li se pro děvče uschlý pupeční pahýl, přináší děvčeti, když dospěje, ženicha. Ten hoch, kterého si zalíbí, dostane-li do nápoje prášek z tohoto roztlučeného pupečníku, si ji určitě vezme.

7. Když odpadne pupeční pahýl, má se třikrát ve vzduchu otočit kolem hlavy, aby děcko bylo chytré.
8. Měl-li plod otočen pupečník kolem krku, chodila těhotná pod šňůrami na prádlo. Je-li na pupeční šňůře uzel, zemře dítě náhle.
9. Zbytek pupečníku ode všech dětí se má schovat, aby byly též pohromadě.
10. Mělo-li děcko pupečník kolem krku, v dospělosti se oběsí.
11. Pupeční pahýl třeba uschovat; když dítě začne chodit do školy, dá se mu rozvázat, a když se mu to podaří, bude se dobře učit.
12. Když se pupečník schová, dítě se dobře v 6 letech učí.
13. Nakouří-li se nemocné děcko suchým pahýlem, je ihned zdrávo.
14. Dle pupečníku se dá poznati, kolik bude mít rodička ještě dětí.
15. Je-li pupeční šňůra dlouhá, bude žít dítě dlouho.

Pranostiky a pověry o nedělce

1. Do šesti neděl nesmí nedělka před a po západu slunce ven, aby ji neofoukla divoženka.
2. Šestinedělce se nemají větrati peřiny ani měniti prádlo.
3. Nedělka nesmí pro vodu do studně, sice na ni půjde můra.
4. Nedělka nesmí do roka na hřbitov, aby děcko nezemřelo.
5. Nedělka nesmí do 6 neděl vyjít z domu.
6. Nedělka nesmí do 6 neděl jít do sklepa, neb by ji vzal čert.
7. Jde-li žena do kostela hodně brzy po porodu, nemůže v šestinedělí onemocněti a její dítě také ne.
8. Nedělka nesmí na půdu a do hospody.
9. Nedělka nemá vařiti z mouky, aby děcko nedostalo vyrážku.
10. V šestinedělí se nemá ani bíliti, ani malovati.
11. Když jde šestinedělka na louku, přijde bouřka.
12. Nedělka nesmí po západu slunce pro vodu do společné studně, aby nevyschla voda.
13. Nedělka, která pije kořalku, bude mít hezké dítě.
14. Žena po porodu nesmí do 6 neděl večer ven, sice přivolá špatné počasí.
15. Přijde-li nedělka k zábavě, mládenci se jistě poperou.
16. Nedělka má nositi šátek na hlavě, nebo ji divoženka zatáhne za vlasy do vody.
17. Když přijde nedělka z kostela, má rychle běžeti, aniž by se svlékla, pro vodu, aby se dcera brzy vdala.
18. Nedělky nemají choditi ven, dokud nebyly v kostele, aby jim divoženky nevyměnily děti.

19. Nedělka má spáti s punčochami, zlí duchové k ní nemají takový přístup.
20. Nedělka, která nosí šátek na hlavě, nemá těžkých snů.
21. Nedělka nesmí navštěvovati nedělku, nebo jedna z nich zemře.
22. Která nedělka nepije kořalku, „nevyčistí se“.
23. Nedělka nesmí v šestinedělí s dítětem ven, aby nebylo toulavé.
24. Přejde-li někdo k rodičce na návštěvu, musí si sednout, aby nevynesl dítěti spaní.
25. Žena ztratí krásu, když kojí.
26. Po porodu se nemá 6 neděl větrati, aby rodička neofoukla.
27. Nedělka nesmí po klekání ven, neb by ji večernice honily a roztrhaly.
28. Jde-li nedělka po západu slunce ven, skočí jí někdo na záda.
29. Objeví-li se nedostatek mléka u kojící matky, chodí jí je v noci můra upíjet.
30. Jde-li nedělka po západu slunce ven, skočí jí na záda hejkadlo, a bude jí křičet do uší tak dlouho, až ohluchne.

Pranostiky a pověry

Chlapec:

1. Když se chlapec po první koupeli otře ženskou košilí, má u děvčat štěstí.
2. Chlapec se má odstaviti když je úplněk, aby jeho povaha byla vyrovnaná.
3. Chlapec musí býti stále zaobalen, aby se mu nezkřivily ruce a nohy, a stále ležet na zádech, aby se mu nezkřivila hlava.
4. Když se křtí chlapec dopoledne, neopijí se.
5. Je-li hřbet plodu vpravo, je to vždy kluk.

Děvče:

1. Děvčátko se má zabaliti do modré zástěry, aby bylo dobrou hospodyní.
2. Vstrčí-li se děvčátko po porodu do spodků, brzy se vdá.
3. Když se děvčátko protáhne pánskými kalhotami, není nestydaté.
4. Když se děvče po první koupeli otře mužskými spodky, má u chlapců štěstí.
5. Dá-li se děvčátku při křtinách do peřinky hodně špendlíků, má hodně nápadníků.
6. Děvče se má odstaviti když je nov (měsíc nesvítí), aby nemělo při menstruaci potíží.
7. Propíchnou-li se děvčátku ouška bezprostředně po porodu, necítí to.

Dítě:

1. Nejde-li porodní bába ke křtu, má dítě celý život smůlu.
2. Položí-li se na děcko o křtinách oblek, bude mu vše slušeti.
3. Dva sourozenci se nemají najednou pokřtiti, sice jedno zemře.
4. Křičí-li dítě při křtu, přivolává druhé.
5. Děcku se nesmí dáti jméno po nedávno zemřelém, sice by též zemřelo.
6. Dítě se prý nemá křtít v pátek, nemá-li být nešťastno.
7. Dítě se má v kostele při křtu hlavičkou 3 krát dotknouti zdi, aby bylo chytré.
8. Vezme-li se dítěti při křtu do kostela bochník, bude bohaté.
9. Myje-li se děcko mlékem, je hezké.
10. Děcko se má nechat po vykoupání zavínuto chvíli na stole, aby se nespustilo Boha.
11. Novorozenec bude šťastný, dostane-li do koupele svěcenou vodu a peníze. Pod stůl se má položit sůl.
12. Dá-li se novorozenci do první koupele pero, bude se dobře učit.
13. Do první koupele se má dáti děcku peníz, aby bylo bohaté.
14. Do koupele děcka se má hoditi peníz pro štěstí.
15. Do první koupele po křtu dávají dítěti do jedné ruky peníz, do druhé růženec. Když drží peníz, bude šetrné, drží-li růženec, bude pobožné.
16. Když se dítě vykoupe, má se voda vylíti na trávník, aby nebylo nemocné.
17. Dá-li se děcku do vody trochu mléka, snadněji se loupe.
18. Děcko po narození se musí pevně přikládat k pravému prsu, aby nebylo levé.
19. Když se dítě pravidelně kojí, bude se dobře učit.
20. Když se dítěti stříhají nehty nebo vlásy do roka, zemře.
21. Přistříhnou-li se dítěti nehty, přestříhne se mu věk.
22. Dítě bude míti kudrnaté vlásy, zabalí-li se po porodu do kožichu.
23. Děcku se má na hlavu nalíti kořalka, aby nemělo rezavé vlasy.
24. Dá-li se dítěti pod hlavičku do koupele hrachová sláma, bude míti kudrnaté vlásy.
25. Dětem se mají dáti do peřinky peníze, aby se jich držely.
26. Pomažou-li se dlaně novorozence medem, bude se míti na světě dobře.
27. Má-li děcko zavřené pěsti po porodu, bude šetrné.
28. Má-li děcko otevřené ručky, bude marnotratné.
29. Narodí-li se dítě v pátek, je nešťastné.
30. Narodí-li se dítě v neděli, je šťastné.

31. Děcko se má položit na zem na knihu, aby bylo chytré.
32. Děcko se má dát na chvíli pod stůl, aby bylo chytré a šťastné.
33. Děcko se musí dát pod stůl, aby poslouchalo.
34. Novorozenec se má položit na práh, aby se brzy dostal z domu.
35. Novorozeně se má položit pod postel, aby nebylo náročné.
36. Narodí-li se dítě v blánách, bude šťastné.
37. Dá-li se za povijan růženec, do postele svěcená voda, bude děcko zbožné.
38. Nedělka nesmí v šestinedělí s dítětem ven, aby nebylo toulavé.
39. Aby dítě nebylo vyměněno, musí se mu dát růženec.
40. Jde-li nedělka ven mimo dům, musí děcko uložit z kolébky do postele a do kolébky dát váleček na nudle; zlá sudička by dítě vyměnila za méněcenné.
41. Nakouří-li se nemocné děcko suchým pahýlem, je ihned zdrávo.
42. Dá-li se přes kolébku okenní tabule, přestane děcku střevní katar.
43. Porodní nádor zmizí, poleje-li se kořalkou.
44. Přišívá-li se něco děcku, které je oblečeno, musí se mu dát něco do úst, aby se mu nezašla paměť.
45. Když děcko pláče nebo zvrací, je uhranuté.
46. Když má děcko zduřená prsíčka, chodí na něho můra.
47. Má-li děcko zduřená prsíčka, tlačí je můra a musí se mu dát pod hlavu nůž a sekýra.
48. Dá-li se do kolébky nůž, nemoří děcko můra.
49. Aby dítě nezemřelo, má se při porodu dát na stůl chléb a sůl.
50. Má-li děcko nějakou tělesnou vadu, je to tím, že se rodička něčeho lekla, nebo že se shlédla.
51. Přejde-li někdo k nedělce na návštěvu, musí si sednouti, aby neodnesl děcku spaní.
52. Děcku se mají otírat očka, aby je nikdo neuřkl.
53. Má-li dítě červenou stužku, nikdo je neuřkne.
54. Dítě se nesmí ukázat některým osobám, aby je neuhranuly.
55. Dostane-li dítě modrou zástěrku, nebude mít božec.
56. Děcko se nemá měřit po narození, sice zemře, neboť je to, jako když se bere míra na rakvičku.
57. Když jde kouř od svíčky, postavené na vaničku děcka, ke dveřím, děcko zemře.
58. Aby dítě nezemřelo, má se darovat cizí ženě a podat jí je oknem z vlastního bytu. Tato je přinese dveřmi zpět a matce je prodá. Dítě pak jistě nezemře.
59. Když se jde s dítětem ke křtu, má se dát na práh na lopatku žhavého uhlí a vykročit z domova pravou nohou. Toto dítě bude šťastné a chráněno ode všech nemocí.

60. S dítětem do jednoho roku se nesmí chodit k zrcadlu. Jestliže by se do něho podívalo, přestalo by růst.
61. Dítěti se nemají do konce prvního roku stříhat nehty, nýbrž okousávat, přistříhl by se mu rozum.
62. Zpáteční jméno přináší dítěti brzkou smrt.

Pranostiky a pověry o výbavě dítěte

1. Má-li děcko po porodu starou košilku, je šetrné.
2. Novorozenec má obléknouti košilku po prarodičích.
3. Pleny se nesmí sušit venku.
4. Dokud není děcko pokřtěno, má dostati růženec za povíjan, aby k němu nemohl zlý duch.
5. Pleny se nesmí věšet po vyprání ven, aby děcko nebylo pomlouváno.
6. Děcku se má dáti košilka starší – z kolikátého kolena, aby mělo štěstí.
7. Dítěti se má rozbaliti nad ústy, co dostalo do peřiny, aby brzy mluvilo.
8. Má-li dítě modrou plenu, je hodné.
9. Dá-li se dítě po porodu do modré zástěry, nedostane psotník.
10. Dítě se má oblékat do starého prádelka, aby nebylo pyšné.
11. Pleny se nesmí dávat šest neděl po porodu ven, aby děvče nedostalo brzy periodu.
12. Plenky se nemají sušit venku, aby se děcku nevyneslo spaní.
13. Plenky pro děvčátko se nesmí venku sušit, aby se toto nestalo za svobodna matkou.

Pranostiky a pověry o porodních asistentkách

1. Potká-li se porodní asistentka, má se držet knoflík, přinese to štěstí.
2. Potká-li se porodní asistentka, znamená to neštěstí.
3. Potká-li se při křtinách porodní bába, je to smůla.
4. Nají-li se porodní asistentka dobře při porodu, bude mít dítě blahobyť.
5. Porodní asistentka se má při první koupeli dobře podívat, má-li dítě nějaké vady. Všechny se snaží napravit v první koupeli, poněvadž druhá koupel by na to už neměla vlivu.